

STUDIJŲ DALYKO (MODULIO) APRAŠAS

Dalyko (modulio) pavadinimas	Kodas
MODERNIOJI RYTŲ IR VIDURIO EUROPOS LITERATŪRA	

Dėstytojas (-ai)	Padalinys (-iai)
Koordinuojantis: Inga Vidugirytė-Pakerienė Kitas (-i):	Literatūros, kultūros ir vertimo tyrimų institutas, Lyginamųjų literatūros studijų centras

Studijų pakopa	Dalyko (modulio) tipas
BA	Pasirenkamas

Igyvendinimo forma	Vykdyto laikotarpis	Vykdyto kalba (-os)
Auditorinė / Mišraus mokymo(si)	Rudens semestras	Lietuvių k.

Reikalavimai studijuojančiajam	
Išankstiniai reikalavimai: nėra	Gretutiniai reikalavimai (jei yra): nėra

Dalyko (modulio) apimtis kreditais	Visas studento darbo krūvis	Kontaktinio darbo valandos	Savarankiško darbo valandos
5	130	48	82

Dalyko (modulio) tikslas
Dalyko tikslas – skaitant tekstus susipažinti su XX–XXI a. Rytų ir Vidurio Europos literatūra, neatitraukiant jos nuo istorinių kultūrinių kontekstų ir atskiresnį dėmesį skiriant jų vidinėms sąsajoms bei analogijoms su Lietuvos literatūra; išplėsti lituanistinių studijų lauką, gilinti literatūros ir kultūros pažintinius interesus, stiprinti literatūrų lyginimo kompetencijas, tarpdisciplininio tyrimo įgūdžius; atkreipti dėmesį į naujausius vertimus į lietuvių kalbą, į svarbesnes kultūrinės recepcijas; ugdyti kitos kalbos literatūros estetinės vertės jautimą ir suvokimą, plėsti literatūrinių sąvokų žodyną ir konceptualių literatūros tyrimų lauko pažinimą.

Dalyko (modulio) studijų rezultatai	Studijų metodai	Vertinimo metodai
Skaitydami ir lygindami tekstus įgis žinių apie XX–XXI a. Rytų ir Vidurio Europos literatūrą (svarbiausius autorius, kūrinius, sroves, socialinius ir ideologinius aspektus), jų kontaktus ir paraleles bei mokės jas taikyti siekiant gilesnio lietuvių literatūros ir kultūros suvokimo.	Probleminis dėstymas, įtraukianti paskaita, kūrinių skaitymas, aptarimas, analizė, diskusija, minčių lietus.	Aktyvus dalyvavimas seminarų diskusijose; pasirinkto šiuolaikinės literatūros kūrinio pristatymas; egzaminas: žinių patikros testas.
Gebės analizuoti, interpretuoti, lyginti ir vertinti skirtingų nacionalinių literatūrų reiškinis platesniame tarpkultūriniame ir istoriniame kontekste; gebės atpažinti literatūros plečiančias tendencijas (atvirumą, kultūrinės atminties gilumą ir visapusiškumą) ir kultūros laukus siaurinančius tendencingumus (tautinį	Probleminis dėstymas, įtraukianti paskaita, kūrinių skaitymas, aptarimas, analizė, diskusija, minčių lietus.	

uždarumą, <i>kito</i> svetimumą); gebės vartoti tinkamą terminiją ir taikyti tinkamus metodus.		
Gebės kelti probleminius klausimus, dalyvauti diskusijose, argumentuoti savo nuomonę, generuoti idėjas, siūlyti naujus, originalius, netradicinius problemų sprendimus; gebės būti atviri naujovėms ir kaitai, laisvas nuo stereotipų.	Savarankiškas lietuvių literatūros ir Rytų ar Vidurio Europos modernių tekstų lyginamosios temos formulavimas, jos problematikos argumentavimas ir pristatymas.	Temos pristatymas ir argumentavimas.

Temos	Kontaktinio darbo valandos							Savarankiškų studijų laikas ir užduotys	
	Paskaitos	Konsultacijos	Seminarai	Pratybos	Laboratoriniai darbai	Praktika	Visas kontaktinis darbas	Savarankiškas darbas	Užduotys
1. Įvadas. Postkolonijinė ir postimperinė kultūros perspektyva. Vidurio ir Rytų Europos politinis ir kultūrinis žemėlapis, Lietuvos vieta jame. Santykio su buvusia imperija / Rusija ir jos kultūra svarstymai (Cz. Miłosz, M. Kundera, T. Venclova).	2						2		
2. XIX a. pab. – XX a. pradžios modernizmas, atskirų nacionalinių literatūrų paralelės, analogijos, kontrastai. 2.1. XX a. pradžios dramaturgija: A. Čechovo „Žuvėdra“, Lesios Ukrainkos „Girių giesmė“. 2.2. Meilės ir lyčių santykių filosofija „Jaunosios Lenkijos“ judėjime (S. Przybyszewski) ir rusų simbolizme (Vl. Solovjovas, A. Blokas). Moterų poezijos atsakas vyriškiems mitams: Annos Achmatovos daiktiškas (žemiškas) lyčių santykių dramatismas, išlaisvėjusios Lesios Ukrainkos ir Marinos Cvetajevės lyrinės subjektės.	3		2				5	7	Skaitiniai: A. Čechovas, „Žuvėdra“, Lesia Ukrainka „Girių giesmė“. Dramos skaitomos lyginant jų stilistiką ir problematiką.
3. 1917 m. revoliucijos ir jos pasekmių refleksija rusų ir lenkų literatūroje: tekstų skaitymas ir lyginamoji analizė. 3.1. A. Bloko pranašystės („Dvylika“, „Skitai“) ir Cz. Miłoszo „Rusija“. 3.2. Lenkų „katastrofizmas“: Vilniaus poetai „katastrofistai“; S. I. Witkiewicz-Witkacy'o kūryba. 3.3. Kalbos katastrofa A. Platonovo apysakoje <i>Duobė</i> . 3.4. Naujo žmogaus gimimas: M. Zoščenkos apsakymai apie „gerbiamąjį pilietį“.	2		2				4	7	Temos skaitiniai: Platonovo <i>Duobė</i> , Cz. Miłoszo <i>Gimtosios Europos</i> sk. „Rusija“
4. Eksperimentų literatūra ir formos ieškojimai istorinių katastrofų šešėlyje: tekstų skaitymas ir lyginamoji analizė. 4.1. W. Gombrowiczaus kūryba dialogo filosofijos kontekste.	2		2				4	8	Temos skaitiniai: W. Gombrowicz, „Ivona, Burgundo kunigaikštytė“; dėstytojos parinktos Br.

4.2. Br. Schulz „Cinamoninės krautuvės“ ir modernistinės mitopoetikos kontekste. 4.3. Naujoji realybė ir naujasis menas OBERIU judėjime: D. Charmsio kūryba ir jos reikšmė Lietuvos teatrui.									Schulzo <i>Cinamoninės krautuvės</i> ; D. Charmsio <i>Senė</i> .
5. XX a. istorinis absurdas ir jo komiškoji bei fantastiškoji interpretacija: 5.1. J. Hašeko romanai „Šauniojo kareivio Šveiko nuotykių“ ir jo tradicija čekų literatūroje (B. Hrabalas). 5.2. K. Čapeko romanai „Karas su salamandromis“ distopijos kontekste, žaidimas tikrove per medijų prizmę. 5.3. M. Bulgakovo Maskvos mitas ir romanai „Meistras ir Margarita“.	2		2				4	7	Temos skaitiniai: M. Bulgakovo „Meistro ir Margaritos“ bei K. Čapeko romano fragmentai.
6. Liudijimo literatūra tarp dokumentikos ir literatūrinės fikcijos: tekstų skaitymas ir lyginamoji analizė. 6.1. I. Babelio „Raitelių armija“ – ekspresionistinė poetika liudijimo kontekste, kinematografinės raiškos priemonės (S. Eizenšteinas). 6.2. B. Pasternako romanai „Daktaras Živaga“ – lyrinis epochos dokumentas ir rusiškojo klasikinio romano tradicijos tęsia. 6.3. V. Šalamovo <i>Kolymos pasakojimai</i> , A. Solženycino <i>Viena Ivano Denisovičiaus diena</i> – D. Grinkevičiūtės prisiminimų <i>Lietuviai prie Laptevų jūros</i> kontekste. 6.4. Lagerio temos (pradedant Dostojevskiu) tęsia rusų literatūroje (Sergejus Dovlatovas).	2		2				4	8	Temos skaitiniai ir užduotys: V. Šalamovo <i>Kolymos pasakojimų</i> fragmentai, A. Solženycino apysakos <i>Viena Ivano Denisovičiaus diena</i> skaitymas D. Grinkevičiūtės prisiminimų <i>Lietuviai prie Laptevų jūros</i> kontekste.
7. (Kultūros) atmintis ir literatūra: 7.1. „Semantinė“ akmeistų poezija (A. Achmatova, O. Mandelštamas), reikšmių tinklai, imperija ir kultūra. 7.2. Lenkų ir rusų „neoklasikos“ lyginamoji analizė: Z. Herbert ir J. Brodskij. 7.3. S. Aleksijevič atminties literatūros ciklas „Utopijos balsai“. 7.4. VI. Nabokovo prisiminimai <i>Kalbėk, atmintie</i> ir O. Zabužko romanai <i>Pamirštų „sekretų“ muziejus</i> – atminties temos variacijos	2		2				4	7	Temos skaitiniai: VI. Nabokovo prisiminimų <i>Kalbėk, atmintie</i> ir O. Zabužko romano <i>Pamirštų „sekretų“ muziejus</i> fragmentai: lyginamoji analizė.
8. 6–9 dešimtmečių neoficialioji <i>underground</i> o literatūra – parabolės ir performansai: 8.1. Maskvos menininkai conceptualistai, soc-artas ir VI. Sorokino literatūrinė kūryba. 8.2. Rusų literatūros šventpaikšiai rusų juoko kultūros kontekste: Ven. Jerofejevo apysaka <i>Maskva – Petušikai</i> , Sašos Sokolovo romanai <i>Durnių mokykla</i> . 8.3. Lenkų (masinės, oficialios, disidentinės) kultūros kritika T. Konwickio romanuose <i>Lenkiškas kompleksas</i> ir <i>Mažoji Apokalipsė</i> . 8.4. Vidurio Europos teatro ir kino kalbos paieškos: eksperimentinis T. Kantoro teatras Krokovoje, V. Havelo absurdo teatras, B. Hrabalo kūryba ir čekų kinematografo atsinaujinimas (Jiří Menzelio filmai).	2		3				5	8	Temos skaitiniai: Jerofejevo <i>Maskva – Petušikai</i> ir Konwickio <i>Mažosios apokalipsės</i> fragmentų skaitymas hagiografinės kelionės kontekste. Seminaro metu aplankoma LNDM konceptualaus

									meno kolekcija, kuri aptariama pasiremiant R. Jurėnaitės parodos recenzija. Kantoro spektaklių įrašų peržiūra.
9. 10-o dešimtmečio debiutai: 9.1. Moterų prozos proveržis: rusių L. Petruševskajos, L. Ulickajos, lenkės O. Tokarczuk, ukrainietės O. Zabuzko romanai. 9.2. Rytų ir Vidurio Europos moterų poezijos atradimas: nuo ukrainietės L. Kostenko ir lenkės W. Szymborskos iki šiuolaikinės ukrainiečių, baltarusių, rusių feministinės kūrybos. Marijos Stepanovos „romansas“ <i>Atminties atminčiai</i> kaip paradigmatis atminties literatūros pavyzdys. Baltarusės Olgos Šparagos knygos-dokumentinio tyrimo <i>Revoliucijos veidas moteriškas</i> formuluojama feministinė <i>seserystės</i> ideologija. 9.3. Ukrainiečio J. Andruchovičiaus ir lenko A. Stasiuko kūrybos paralelės, bendras darbas rašant esė knygą <i>Mano Europa</i> . 9.4. Ukrainiečio S. Žadano ir ruso V. Pelevino vaikystės / jaunystės <i>Depeche Mode</i> ir <i>Omonas Ra</i> . 9.5.	4		4				8	14	L. Ulickajos apysaka <i>Sonečka</i> ir O. Šparagos knygos fragmentai – moterų solidarumo/sesrystės aspekto lyginimas. Žadano ir Pelevino herojų lyginimas literatūriniais ir socialiniais aspektais.
10. Šiuolaikinė Vidurio ir Rytų Europos literatūra – kurso kartojimas: pasirinktų stambios apimties kūrinių pristatymai.			5				5	10	Pasirinkto iš dėstytojos pasiūlyto sąrašo autoriaus kūrinio pristatymas ir probleminis aptarimas (15-20 min.).
11. Savarankiškų analitinių komparatyvinių temų pristatymai ir pagrindimai.			3				3	6	Temos formulavimas, pristatymas, diskusija (10 min.).
Iš viso	21		27				48	82	

Vertinimo strategija	Svoris proc.	Atsiskaitymo laikas	Vertinimo kriterijai
Egzaminas, vertinimas kaupiamasis: Uždarų klausimų testas iš paskaitų, seminarų ir privalomų skaitinių medžiagos, kuri patalpinta e-mokymų aplinkoje.	30%	Sesijos metu	Testo vertinimas: Vertina sistema pagal teisingai atsakytų klausimų kiekį. Privalomais skaitiniais laikomi tie tekstai, kurie buvo skaitomi seminarams ir per juos aptarinėjami. Kiti privalomos literatūros sąrašo tekstai yra privalomai pasirenkami (1 iš sąrašo).
Komparatyvinės temos / idėjos formulavimas ir pristatymas (15%). Pasirinkto kūrinio perskaitymas kurso	40%	Semestro metu	Kurso paskaitose ir seminaruose studentai skatinami lyginti lietuvių ir Vidurio bei Rytų Europos literatūrų procesus bei reiškinius, savarankiškai ieškoti paralelių ir jų paaiškinimų. 6 studentų savarankiško darbo valandų yra skiriamos tam, kad jie apgalvotų ir pasiūlytų temą iš lietuvių ir/ ar Vidurio ar Rytų

problematikos kontekste ir pristatymas (25%).			<p>Europos literatūrinių paralelių bei motyvuotų jos problematiką 15 minučių pristatyme.</p> <p>Pristatymas vertinamas puikiai ir labai gerai (9-10), jeigu studentas/-ė įžvelgia originalų literatūrų kontaktų ar analogijų reiškinį, argumentuoja jo pasirinkimą, adekvačiai istoriniam ir kultūriniam kontekstui analizuoja ir interpretuoja tekstus ir prieina prie logiškų, aiškiai suformuluotų išvadų.</p> <p>Pristatymas vertinamas gerai (8), jei studentas/-ė pasirenka tinkamą temą ir ją argumentuoja, tačiau analizei, interpretacijai bei išvadoms trūksta išbaigtumo. Pristatymas vertinamas vidutiniškai (7), jei pasirinktas literatūros reiškinys atsitiktinis, analizė padrika, neparemta literatūros ir kultūros kontekstais, nesiekia aiškių išvadų. Pristatymas vertinamas patenkinamai ar silpnai (5-6), jeigu jis deklaratyvus, analitinė dalis menka, išvados nepagrįstos.</p> <p>Knygos pristatymui galioja tie patys vertinimo principai, kaip ir komparatyvinės temos pristatymui.</p>
Dalyvavimas seminaruose (10%), skaitinių pristatymai (10%), įsitraukimas į diskusijas (10%).	30%	Semestro metu	Dalyvavimas diskusijoje, aptarime, idėjų lietuje seminarų metu žymimas nuolat. Privaloma būti lankius bent 50% seminarų.

Autorius	Leidimo metai	Pavadinimas	Periodinio leidinio Nr. ar leidinio tomas	Leidimo vieta ir leidykla ar internetinė nuoroda
Privaloma literatūra				
Czesław Miłosz	1997	Rinktiniai eilėraščiai (ištraukos)		Vilnius: Baltos lankos
Czesław Miłosz		„Rusija“, in: <i>Gimtoji Europa</i>		<i>Bet kuris leidimas</i>
Antonas Čechovas		„Žuvėdra“		<i>Bet kuris leidimas</i>
Lesia Ukrainka	1988	“Girių giesmė”, in: Tarasas Ševčenko, Ivanas Franko, Lesia Ukrainka, <i>Eilėraščiai, poemos, dramos</i>		Vilnius: Vaga
S. I. Witkiewicz-Witkacy	2019	„Batsiuviai“		Dramų stalčius: http://www.dramustalcius.lt/paieska?tekstas=witkacy#scroll_main
S. I. Witkiewicz-Witkacy	2021	Besotystė		Vilnius: Odilė
Andrejus Platonovas	1988	Duobė (ištraukos)		Vilnius: Mintis
Daniilas Charmsas	1998	Nutikimai, Jelizaveta Bam (ištraukos)		Vilnius: Vyturys
W. Gombrowicz	1938	“Ivona, Burgundo kunigaikštystė“		http://www.dramustalcius.lt/paieska?tekstas=gombrowicz#scroll_main
Michailas Bulgakovas		Meistras ir Margarita (ištraukos)		<i>Bet kuris leidimas</i>
Jaroslav Hašek	2000, 2010	Šauniojo kareivio Šveiko nuotykių pasauliniame kare (ištraukos)		Vilnius: Tyto Alba
Isaakas Babelis	1964	Raitelių armija (ištraukos)		Kaunas: Požėlos spaustuvė
Bruno Schulz	2000	Cinamoninės krautuvės (ištraukos)		Vilnius: Baltos lankos
Vladimiras Nabokovas		Kalbėk, atmintie! (ištraukos)		<i>Bet kuris leidimas</i>
Marina Cvetajeva	2014	Laiškai į Vilnių (ištraukos)		Vilnius: Gimtasis žodis
Anna Achmatova	1994	Erškėtis žydi (ištraukos)		Vilnius: Vyturys
Borisas Pasternakas		Daktaras Živaga (ištraukos)		<i>Bet kuris leidimas</i>
Zbigniew Herbert	2001	Dvejojanti Nikė: poezija (ištraukos)		Vilnius: Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla

Josifas Brodskis	2020	14 eilėraščių (ištraukos)	Vilnius: Apostrofa
Aleksandras Solženicynas		Viena Ivano Denisovičiaus diena (ištraukos)	<i>Bet kuris leidimas</i>
Tadeusz Konwicki	2001	Mažoji Apokalipsė (ištraukos)	Vilnius: Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla
Venediktas Jerofejevas		Maskva – Petuškai (ištraukos)	<i>Bet kuris leidimas</i>
Bohumil Hrabal	2003	“Ypatingai žymimi traukiniai”, in: Pernelyg triukšminga vieatvė	Vilnius: Strofa
Milan Kundera		Nepakeliama būties lengvybė	<i>Bet kuris leidimas</i>
Saša Sokolovas	2019	Durnių mokykla	Vilnius: Vaga
Andrzej Stasiuk	2006	Pakeliui į Babadagą	Kaunas: Kitos knygos
Jurij Andruchovyč	2008	Dvylika ratilų	Vilnius: Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla
Vladimiras Sorokinas	2008	Opričniko diena	Kaunas: Kitos knygos
Michail Šiškin	2011	Laiškų knyga	Vilnius: Vaga
Serhij Žadan	2008	Depeche Mode (ištraukos)	Kaunas: Kitos knygos
Viktoras Pelevinas	2014	Omonas Ra (ištraukos)	Kaunas: Kitos knygos
Wisława Szymborska	1998	Poezijos rinktinė (ištraukos)	Vilnius: Baltos lankos
Olga Tokarczuk	2020	Bėgūnai	Vilnius: Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla.
Liudmila Ulickaja	2005	Sonečka	Kaunas: Kitos knygos
Liudmila Petruševskaja	2011	Mergaitė iš Metropolio	Vilnius: Vaga
Svetlana Aleksijevič		Černobylio malda	<i>Bet kuris leidimas</i>
Oksana Zabužko	2023	Užmirštų „sekrečių“ muziejus (ištraukos)	Vilnius: Alma littera
Olga Šparaga	2023	Revoliucijos veidas moteriškas (ištraukos)	Vilnius: Lapas
Papildoma literatūra			
Czesław Miłosz	1996	Lenkų literatūros istorija (ištraukos)	Vilnius: Baltos lankos
Hundorova, Tamara; Yakovenko, Sergiy	2019	The Post-Chernobyl Library: Ukrainian Postmodernism of the 1990s	Academic Studies Press (pasiekama per VUB)
Wallo, Oleksandra	2019	Ukrainian Women Writers and the National Imaginary: From the Collapse of the USSR to the Euromaidan	Toronto: University of Toronto Press (pasiekama per VUB)
Martin Machovec	2018	Views from the Inside: Czech Underground Literature and Culture (1948–1989)	Charles University Carolinum Press (pasiekama per VUB)
Evgeny Dobrenko and Marina Balina, eds.	2011	The Cambridge Introduction to Russian Literature	Cambridge University Press (pasiekama per VUB)
Evgeny Dobrenko, Mark Lipovetsky, eds.	2015	Russian Literature Since 1991	Cambridge University Press (pasiekama per VUB)

ATNAUJINTA 2023 11 10